РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЗАКОН

За изменение и допълнение на Кодекса на труда

В сила от 01.01.1987 г.

Обн. ДВ. бр.26 от 1 Април 1986г., обн. ДВ. бр.27 от 4 Април 1986г., изм. ДВ. бр.6 от 22 Януари 1988г., изм. ДВ. бр.21 от 13 Март 1990г., изм. ДВ. бр.30 от 13 Април 1990г., изм. ДВ. бр.94 от 23 Ноември 1990г., изм. ДВ. бр.27 от 5 Април 1991г., изм. ДВ. бр.32 от 23 Април 1991г., изм. ДВ. бр.104 от 17 Декември 1991г., изм. ДВ. бр.23 от 19 Март 1992г., изм. ДВ. бр.26 от 31 Март 1992г., изм. ДВ. бр.88 от 30 Октомври 1992г., изм. ДВ. бр.100 от 10 Декември 1992г., изм. ДВ. бр.69 от 4 Август 1995г., доп. ДВ. бр.87 от 29 Септември 1995г., доп. ДВ. бр.2 от 5 Януари 1996г., доп. ДВ. бр.12 от 9 Февруари 1996г., доп. ДВ. бр.28 от 2 Април 1996г., изм. ДВ. бр.124 от 23 Декември 1997г., доп. ДВ. бр.22 от 24 Февруари 1998г., изм. ДВ. бр.52 от 8 Май 1998г., изм. ДВ. бр.56 от 19 Май 1998г., изм. ДВ. бр.83 от 21 Юли 1998г., доп. ДВ. бр.108 от 15 Септември 1998г., изм. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.51 от 4 Юни 1999г., доп. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. ДВ. бр.110 от 17 Декември 1999г., изм. ДВ. бр.25 от 16 Март 2001г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.105 от 8 Ноември 2002г., изм. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.18 от 25 Февруари 2003г., изм. ДВ. бр.86 от 30 Септември 2003г., изм. ДВ. бр.95 от 28 Октомври 2003г., изм. ДВ. бр.52 от 18 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.19 от 1 Март 2005г., изм. ДВ. бр.27 от 29 Март 2005г., изм. ДВ. бр.46 от 3 Юни 2005г., изм. ДВ. бр.76 от 20 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.83 от 18 Октомври 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.24 от 21 Март 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2006г., изм. ДВ. бр.57 от 14 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.68 от 22 Август 2006г., изм. ДВ. бр.75 от 12 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.40 от 18 Май 2007г., изм. ДВ. бр.46 от 12 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.104 от 11 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.94 от 31 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.108 от 19 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.46 от 18 Юни 2010г., изм. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.77 от 1 Октомври 2010г., изм. ДВ. бр.91 от 19 Ноември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.18 от 1 Март 2011г., изм. ДВ. бр.33 от 26 Април 2011г.

В чл. 163 ал. 1 се правят следните изменения:

1. **В чл. 163, ал. 1 се добавя изречение второ със следния текст**: „Работничката или служителката, която е биологична майка при

заместващо майчинство, има право на отпуск, приравнен на отпуска поради бременност и раждане, в размер на 365 дни от деня на раждането на детето.”

Алинея 1 придобива следното съдържание:

„(1) Работничката или служителката има право на отпуск поради бременност и раждане в размер 410 дни за всяко дете, от които 45 дни задължително се ползват преди раждането. Работничката или служителката, която е биологична майка при заместващо майчинство, има право на отпуск, приравнен на отпуска поради бременност и раждане, в размер на 365 дни от деня на раждането на детето.”

2. Създава се нов текст на чл. 163, ал. 2 със следното съдържание:

„(2) Работничката или служителката, която е заместваща майка, има право на отпуск поради бременност и раждане в размер 87 дни за всяко дете, от които 45 дни задължително се ползват преди раждането, като в тези случаи ал. 3 не се прилага, а ал. 4, изречение 2 и 3 се прилагат съответно.”

3. В чл. 163, ал. 4, се прави следното изменение:

В изречение 1 в края точката се заменя със запетая и се добавят думите „а отпускът по изречение 2 на ал. 1 се прекратява от следващия ден.”

В изречение 3 след думата „по” се добавят думите „изречение 1 на” и изречението продължава.

Ал. 4 придобива следното съдържание:

„(4) Когато детето е родено мъртво, почине или е дадено в детско заведение на пълна държавна издръжка или за осиновяване, майката има право на отпуск до изтичане на 42 дни от раждането, а отпускът по изречение 2 на ал. 1 се прекратява от следващия ден. Ако работоспособността на майката вследствие на раждането не е възстановена след 42-ия ден този отпуск се продължава по преценка на здравните органи до възстановяване на нейната работоспособност. До изтичане на срока по изречение 1 на ал. 1 този отпуск се заплаща като отпуск за бременност и раждане.”

4. В чл. 163, ал. 5 се прави следното изменение в изречение 2 след думите: „В тези случаи” се добавят думите: „освен в случаите на заместващо майчинство” и изречението продължава.

Алинея 5 придобива следното съдържание:

„(5) Когато детето бъде дадено за осиновяване, бъде настанено в детско заведение на пълна държавна издръжка или почине след 42-ия ден от

раждането, отпускът по ал. 1 се прекратява от следващия ден. В тези случаи, освен в случаите на заместващо майчинство, ако работоспособността на майката вследствие раждането не е възстановена, се прилагат изречения 2 и 3 на предходната алинея.”

5. Изменя се чл. 163, ал. 7, като в края на изречението, точката се заменя със запетая и се добавят думите „включително и при заместващо майчинство.”
Алинея 7 придобива следното съдържание:

„(7) Когато майката и бащата се намират в брак или живеят в едно домакинство, бащата има право на 15-дневен отпуск при раждане на дете от датата на изписване на детето от лечебното заведение, включително и при заместващо майчинство.”

6. Изменя се чл. 163, ал. 8, като в края точката се заменя със запетая и се добавят думите „а при заместващо майчинство за остатъка до 365 дни.”
Алинея 8 придобива следното съдържание:

„(8) Със съгласието на майката (осиновителката) след навършване на 6-месечна възраст на детето бащата (осиновителят) може да ползва вместо нея отпуск за остатъка до 410 дни, а при заместващо майчинство за остатъка до 365 дни.”

II. Чл. 164 се прави следното изменение:

7. Създава се нова алинея 6 на чл. 164 със следното съдържание:
„(6) Разпоредбите на този член не се прилагат по отношение на работничка или служителка, която е заместваща майка.”

III. Чл. 165 се прави следното изменение:

8. Създава се нова алинея 3 на чл. 165 със следното съдържание:
„(3) Разпоредбите на този член не се прилагат по отношение на работничка или служителка, която е заместваща майка.”

IV. Чл. 354, ал. 1 се прави следното изменение:

9. **Чл. 354, ал. 1 се променя, като т. 8 стане т. 9 и се включи нова т. 8** със следното съдържание: „износване на бременност при заместващо майчинство за времето от ембриотрансфера до края на отпуска по чл. 163, ал. 2;”

Точка 8 на от 1 придобива следния текст:

„8. износване на бременност при заместващо майчинство за времето от ембриотрансфера до края на отпуска по чл. 163, ал. 2;”

V. Чл. 333, ал. 5 се прави следното изменение:

10. Допълва се чл. 333, ал. 5, като след думите „Бременна работничка или служителка” се добавя запетая и думите: „биологична майка, сключила договор за заместващо майчинство” и изречението продължава.
Алинея 5 придобива следния текст:

„(5) Бременна работничка или служителка, биологична майка, сключила договор за заместващо майчинство, както и работничка и служителка в напреднал етап на лечение ин-витро може да бъде уволнена с предизвестие само на основание чл. 328, ал. 1, т. 1, 7, 8 и 12, както и без предизвестие на основание чл. 330, ал. 1 и ал. 2, т. 6. В случаите на чл. 330, ал. 2, т. 6 уволнението може да стане само чрез предварително разрешение на инспекцията по труда.

VI. Чл. 313а, ал. 3 се прави следното изменение:

11. Допълва се чл. 313а, ал. 3, като точката в края се заменя със запетая и се добавят думите: „както и обстоятелствата относно заместващо майчинство”.
Алинея 3 придобива следния текст:

„(3) Работодателят и длъжностните лица в предприятието са длъжни да опазват в тайна обстоятелствата по ал. 1 и 2, както и обстоятелствата относно заместващо майчинство.”

София, 29.07.2011 г. Подпис на вносителя:

/Калина Крумова/

Мотиви

Данните от последното преброяване в България са повече от тревожни, а демографската криза, в която страната ни се намира, се задълбочава с всяка изминала година. Застаряването на населението, имиграцията на млади хора и повишаването на броя на семейства с репродуктивни проблеми предопределят драстично спадащия брой български граждани. За целта е необходимо да бъдат намерени и умело използвани всички възможни инструменти за насърчаване на раждаемостта и в помощ на двойките, жealещи да станат родителит.

По данни на СЗО в България партньорите с репродуктивни проблеми са 270 000. Информацията сочи, че в една трета от случаите стерилитетът се открива при мъжа, в друга една трета причините за безплодието са при жената, и в последната една трета - комбинация от фактори.

В страните от ЕС лечението на безплодието е държавна политика. МЗ, МТСП, МФ трябва да изградят дългосрочна стратегия за решаването на проблемите на стерилитета, така, както е в останалите страни от ЕС. В България, в която населението застарява и част от него имигрира, усилията трябва да се насочат към решаване на демографския проблем. Той може да бъде разрешен като се поеме грижа за огромния брой партньорски двойки, които искат да имат деца, но поради редица причини не могат да станат родители. Това трябва да се осъществи чрез целенасочена държавна политика, защото финансови средства за програмите ин-витро оплождане, за щастие вече има.

Такава необходима стъпка е узаконяването у нас на сурогатното майчинство, което в български вариант е по-приемливо да наричаме “заместващо”. Международният термин е познат още от 1985 г., когато Брюкселската декларация на световната медицинска асоциация поставя началото на правната регламентация на заместващото майчинство. Същата година се приема и първият в света закон, уреждащ въпроси за сурогатното майчинство, а именно - Законът за споразуменията за сурогацията в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия.

26 години по-късно, след дългогодишен опит на редица държави, доказана успеваемост и приложимост на заместващото майчинство, тази практика намери широко място в обществото и у нас. За първи път стотици семейства публично признаха, че сурогатството е факт, само че “на черно”, че практиката съществува, но извън рамките на закона, или че нуждаещите се прибягват до процедури в страни като Украйна, където сурогатството е легално и разрешено дори за чужденци.

За да направим България държава, където хората да не се срамуват или страхуват от репродуктивните си проблеми, където да могат да бъдат родители, да отгледат и възпитават децата си, е необходимо държавата да поеме отговорността за тях.

София, 29.07.2011 г. Подпис на вносителя:

/Калина Крумова/